

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายณภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕ - ๑๖/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๔

วันที่ ๖ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ศาลอาญา

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ได้บัญญัติถึงเงื่อนไขที่จะตรากฎหมายจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพไว้ให้ชัดเจน กล่าวคือ ถ้าเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญจะกำหนดได้แต่เฉพาะตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้โดยเฉพาะ มาตรานี้ได้กำหนดเงื่อนไขไว้ ๔ ประการ คือ (๑) ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม (๒) ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ (๓) จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ และ (๔) ต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ ได้บัญญัติขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจและประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และมีเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งในการสนับสนุนให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวคือกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายสากลที่ศาลแต่ละประเทศทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นศาลในระบบกฎหมายจารีตประเพณีอย่างเช่นอังกฤษ สหรัฐอเมริกา หรือศาลในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรอย่างเช่น ฝรั่งเศส หรือเยอรมนี

ต่างก็มีกฎหมายในลักษณะนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ว่าเมื่อศาลมีอำนาจหน้าที่ชี้ขาดหรือขจัดข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้งหรือความเดือดร้อนให้แก่คู่ความที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีมาตรการหรือเครื่องมือบางอย่างสำหรับให้อำนาจแก่ศาลในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาล และเพื่อให้กระบวนการพิจารณาคดีดำเนินไปตามความยุติธรรมและรวดเร็ว สำหรับศาลในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหารต่างก็มีกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลทั้งนั้น และก็มี การกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลมาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือใช้แทนได้ตามความเหมาะสม เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมาย ทั้งนี้ในศาลยุติธรรม กฎหมายได้กำหนด เรื่องการละเมิดอำนาจศาลไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐ ถึงมาตรา ๓๓ สำหรับมาตรา ๓๐ เป็นเรื่องที่ศาลต้องออกข้อกำหนดใด ๆ แก่คู่ความหรือบุคคลภายนอกที่อยู่ต่อหน้าศาล ตามที่จำเป็นเสียก่อน หากมีการฝ่าฝืนข้อกำหนดจึงจะสามารถใช้อำนาจลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลได้ สำหรับกรณีไม่จำเป็นต้องออกข้อกำหนดได้แก่กรณีตามมาตรา ๓๑ (๒) ถึง (๕) ได้แก่กรณีได้รับอนุญาต ให้ฟ้องคดีอย่างคนอนาถแล้ว แต่ปรากฏว่านำคดีมาฟ้องโดยตนรู้ว่าไม่มีมูลและเป็นความเท็จ หรือรู้ว่ามี การส่งคำคู่ความหรือเอกสารมาให้แล้วจึงใจหลีกเลี่ยงไม่รับ หรือตรวจเอกสารหรือสำนวนความโดยไม่ได้รับ อนุญาตจากศาล หรือคู่ความขัดแย้งคำสั่งศาลที่ให้มาศาล หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง กับทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่มาศาลเมื่อถูกศาลออกหมายเรียก และกรณีตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลของหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ หากมีการฝ่าฝืนกฎหมายให้ถือว่า ผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ หรือผู้พิมพ์โฆษณาได้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ความผิดฐานละเมิด อำนาจศาลนี้อาจเกิดขึ้นต่อหน้าศาลในขณะศาลออกนั่งพิจารณาคดีซึ่งมีผลกระทบต่อการศึกษาความยุติธรรมที่ต้องดำเนินไปโดยรวดเร็วและเป็นธรรม รวมทั้งอาจไม่ได้เกิดขึ้นต่อหน้าศาลในขณะศาลออกนั่งพิจารณาคดี แต่การกระทำส่งผลกระทบต่อการศึกษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลหรือส่งผลกระทบต่อ การอำนวยความสะดวกของศาลอันทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรม และกำหนดมาตรการลงโทษ แก่ผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา ๓๓ โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความฝ่ายใด หรือบุคคลใดกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลนั้นมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ (ก) ไล่ออกจากบริเวณศาล หรือ (ข) ให้งงโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ” วรรคสอง บัญญัติว่า “การไล่ออกจากบริเวณศาลนั้นให้กระทำได้ชั่วระยะเวลาที่ศาล นั่งพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร เมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจช่วยจัดการ ก็ได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีกำหนดโทษจำคุกและปรับนั้นให้จำคุกได้ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท”

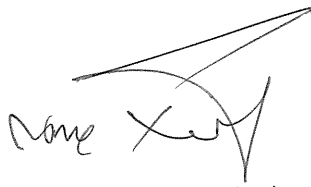
๐/๐

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสองที่ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลลงโทษจำคุกได้ไม่เกินหกเดือน ไม่ใช่มาตรการที่จำกัดสิทธิขั้นสุดท้ายที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการลงโทษจำคุกของศาลอื่น อีกทั้งให้ดุลพินิจแก่ศาลสามารถลงโทษจำคุก ได้สูงสุดถึงหกเดือนได้ทันทีโดยปราศจากการใช้มาตรการอื่น ๆ ก่อน และเป็นการกำหนดโทษที่รุนแรง ทั้งที่ยังมีมาตรการที่จำกัดสิทธิที่น้อยกว่า ไม่สอดคล้องกับหลักความจำเป็น และเป็นมาตรการที่ทำให้ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนต้องถูกจำกัดอย่างรุนแรงและสูญเสียไปมากกว่าประโยชน์สาธารณะที่ได้รับ ในเรื่องการทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยสงบเรียบร้อย และก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมที่รัฐ ต้องเสียไปในการดำเนินการเพื่อดูแลผู้ต้องขังโดยไม่จำเป็น อันเป็นการเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิและ เสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดต่อหลักความได้สัดส่วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ เป็นบทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิด ฐานละเมิดอำนาจศาลตามมาตรา ๓๑ ถึงมาตรา ๓๒ โดยกำหนดวิธีการลงโทษไว้ คือ ไล่ออกจาก บริเวณศาล หรือให้ลงโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจ ของศาลในการสั่งลงโทษให้สามารถสั่งลงโทษได้ตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด บางกรณีอาจใช้เพียง มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการเชิงอาญาสั่งลงโทษโดยการไล่ออกจากบริเวณศาลก็สามารถที่จะระงับยับยั้ง การกระทำอันเป็นการละเมิดอำนาจศาลนั้นและทำให้กระบวนการพิจารณาดำเนินต่อไปได้ แต่บางกรณีเมื่อใช้ มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการเชิงอาญาเช่นว่านั้นแล้วแต่ผู้กระทำขัดขืนไม่ปฏิบัติตาม หรือกรณีที่การกระทำนั้น ส่งผลกระทบต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลหรือส่งผลกระทบต่อความยุติธรรม ของศาลอย่างร้ายแรง หรือเป็นการกระทำที่ผู้กระทำไม่มีความเคารพยำเกรงต่อกฎหมายเกินกว่าจะใช้ มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการเชิงอาญาหรือมาตรการใดมาตรการหนึ่งที่กำหนดไว้แต่เพียงอย่างเดียวได้ จึงจำเป็นต้องให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล โดยสามารถ เลือกใช้วิธีลงโทษทั้งมาตรการที่ไม่ใช่มาตรการเชิงอาญาหรือมาตรการเชิงอาญาวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธี ตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง (ก) และ (ข) ลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ โดยฉับพลันทันทีตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งกรณี แต่อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายจะกำหนด ให้ศาลสามารถสั่งลงโทษจำคุกได้ไม่เกินหกเดือนก็ตาม แต่ก็เป็นการกำหนดอัตราโทษจำคุกขั้นสูง โดยไม่มีขั้นต่ำที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือไม่ลงโทษก็ได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดี ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ของ ผู้กระทำความผิดแต่ละกรณี อันเป็นลักษณะเฉพาะของศาลยุติธรรม

๑๗๖

ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธี และกำหนดโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน จึงเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีขึ้นเพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม ดำรงและรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรมในบ้านเมือง และความน่าเชื่อถือของศาลในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกัน และได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยความยุติธรรมทั่วหน้ากัน อันเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็น และได้สัดส่วนหรือมีความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับกับสิทธิหรือเสรีภาพที่ประชาชนจะต้องสูญเสียไป แม้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอยู่บ้าง แต่ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(นายนงตล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ